

УДК 338.439.4 : 636.5

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У ПТАХОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ М'ЯСНОГО СПРЯМУВАННЯ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ

Яценко М.В.

Черкаський державний технологічний університет

В статье рассмотрены вопросы усовершенствования экономических отношений в птицепродовольственном подкомплексе на основе развития интеграционных процессов. Даны предложения по повышению эффективности деятельности мясных птицепредприятий. Предложены методы ценообразования, в рамках организационно интегрированной структуры произведены оптимизационные расчеты граничных доходов и затрат на предприятиях Черкасского региона.

Ключевые слова: интеграция, экономические отношения, инвестиционное стимулирование, мясо птицы, доход, птицепродовольственный подкомплекс.

The article studies the problems of economic relations improvement in poultry farming subcomplex on the basis of integrational processes development. Suggestions on increasing of effective activities of meat and poultry enterprises are given. Pricing methods within organizational integrated structure are offered. Optimization calculations of marginal incomes and costs of Cherkasy region enterprises are made.

Key words: integration, economic relations, investment stimulation, poultry meat, income, poultry farming subcomplex.

Комплексний підхід в реалізації резервів розвитку птахівничих господарств у сучасний економічний період в рамках конкурентної боротьби із закордонними виробниками м'яса птиці передбачає створення такого механізму господарювання, який повинен максимально стимулювати зростання обсягів кінцевого продукту з урахуванням споживчого попиту та платоспроможності, створювати сприятливі умови для розширеного відтворювання на всіх стадіях технологічного процесу виробництва м'яса птиці. Рішенням такої задачі буде формування ефективних міжгалузевих організаційно-інтегрованих об'єднань на основі досвіду економічно розвинених країн, раціоналізація цінкових відносин учасників інтеграційних утворень, забезпечення птахофабрик високотехнологічним виробничим устаткуванням.

Вдосконалення економічних відносин у птахопродуктовому підкомплексі на основі розвитку процесу інтеграції повинне бути спрямоване на об'єднання та орієнтування зусиль всіх учасників цього об'єднання на кінцеві результати; формування договірних відносин між підприємствами сфери виробництва засобів виробництва, переробки і реалізації продукції м'яса птиці; в остаточному підсумку – на найповніше задоволення потреб населення в продуктах харчування.

Дослідженнями цього напрямку займалися як вітчизняні вчені (В.О. Бреславець, П.А. Бойченко, Т.В. Сахацька, М.М. Гаврилюк, О.І. Костенко, В.І. Бесулін, В.П. Коваленко, В.І. Гужва, С.М. Куцак, В.П. Бородай, Ф.О. Ярошенко, О.Д. Зінов'єва, Л.А. Беляєва), так і закордонні фахівці (Л. Ноулер, А. Робертсон, А. Фейгенбаум.)

Подані пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності птахівничих підприємств торкаються збалансованості відносин держави, споживачів, виробників та переробників м'яса птиці, виробництва засобів виробництва, тому необхідно є інтегрована структура організації та координації цього процесу у формі холдингу, асоціації, спілки чи іншого об'єднання.

На території Черкаської області існують підприємства інтегрованої структури ЗАТ «Миронівський хлібопродукт», яка сконцентрувала капітал 20 учасників цієї структури, у тому числі на Черкащині ЗАТ «Миронівська птахофабрика» та ДП «Перемога Нова». До складу акціонерного товариства входять комбикормові заводи, підприємства з виробництва та переробки м'яса птиці, торговий дім з торговою маркою «Наша ряба».

На наш погляд об'єднання повинне відбуватися у рамках вдосконалення організаційної структури ЗАТ «Миронівський хлібопродукт».

Запропонована організаційна структура передбачає отримання птаховиробником пріоритету в розподілі доходів на всіх стадіях виробництва продукції м'яса птиці, а також такі конкурентні переваги її учасників, як зниження ризику існування, раціональне використання ресурсів, оперативність у прийнятті рішень та підвищення відповідальності за рахунок вдосконалення відносин власності.

Об'єднання інтересів ЗАТ «Миронівський хлібопродукт» та інших учасників цього ринку в рамках спілки повинне здійснюватися за такими принципами:

- забезпечення стійкого становища інтегрованого формування;
- врахування стійких тенденцій на ринку та відповідний вибір видів і обсягів товарної продукції, орієнтація на кінцевого споживача;
- організація виробництва товарної продукції на наявній виробничій базі;
- пошук зовнішніх інвестицій, робота із зовнішніми інвесторами;
- функціональна, товарна і територіальна диверсифікація;
- спрощення організаційної структури виробництва і управління;
- еквівалентність в обміні продукції, економічна вигода від співпраці;
- узгодженість спільних дій учасників інтеграції;
- взаємна матеріальна та моральна зацікавленість і відповідальність учасників інтеграції за виконання договірних зобов'язань.

Важливим критерієм розвитку виробничо-економічних відносин може виступати ступінь узгодженості дій між учасниками відтворювального процесу. В сучасних умовах, враховуючи монопольний характер розподільних відносин в АПК, існування ситуації взаємного врахування міжгалузевих інтересів знаходиться під великим питанням. Виходячи з цього, у рамках відтворювального процесу розвиток птахівничих підприємств потребує інвестиційного стимулювання, яке може проводитися в рамках ЗАТ «Миронівський хлібопродукт», що включає виробника комбікормів, виробника та переробника м'яса птиці й торговельні підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Існуюча організаційно-інтегрована структура ЗАТ «Миронівський хлібопродукт»

На великих птахофабриках в межах спілки доцільно, на наш погляд, створювати фонди розвитку виробництва – фонди фінансових ресурсів з метою фінансування новітніх науково-технічних і технологічних розробок, а також проектів з великим ступенем ризику.

Беручи до уваги ключове соціально-економічне та стратегічне значення м'яса птиці, птахівничому господарству слід надати статус пріоритетної галузі в інтегрованому утворенні.

Проте слід зазначити, що підприємству (птахофабриці) у край складно формувати фінансово-кредитну політику, вирішувати проблеми диспаритету цін. Фінансове забезпечення перебудови птахівничих підприємств на випуск конкурентоспроможної продукції можливе, на наш погляд, при реальній підтримці з боку регіональних адміністрацій, відомчих і державних структур із залученням коштів у формі кредитів, позик, лізингу, своєчасних виплат дотацій і компенсацій за продукцію, корму і т.д.

Проведені дослідження показують, що доцільним є створення такої структури для раціональної організації системи прийняття рішень і координації діяльності підприємств птахопродуктового підкомплексу (див. рис. 2).

Необхідною умовою ефективного функціонування ВАТ «Спілка Агрохолдінг» (назва умовна) і забезпечення населення необхідним обсягом продукції м'яса птиці є включення до її складу підприємств матеріально-технічного забезпечення та зернових господарств. Підприємства ЗАТ «Миронівський хлібопродукт», промислові підприємства з реалізації технічного й енергетичного устаткування, а також сільськогосподарські підприємства, що виробляють фуражне зерно, повинні стати учасниками ВАТ «Спілка Агрохолдінг».

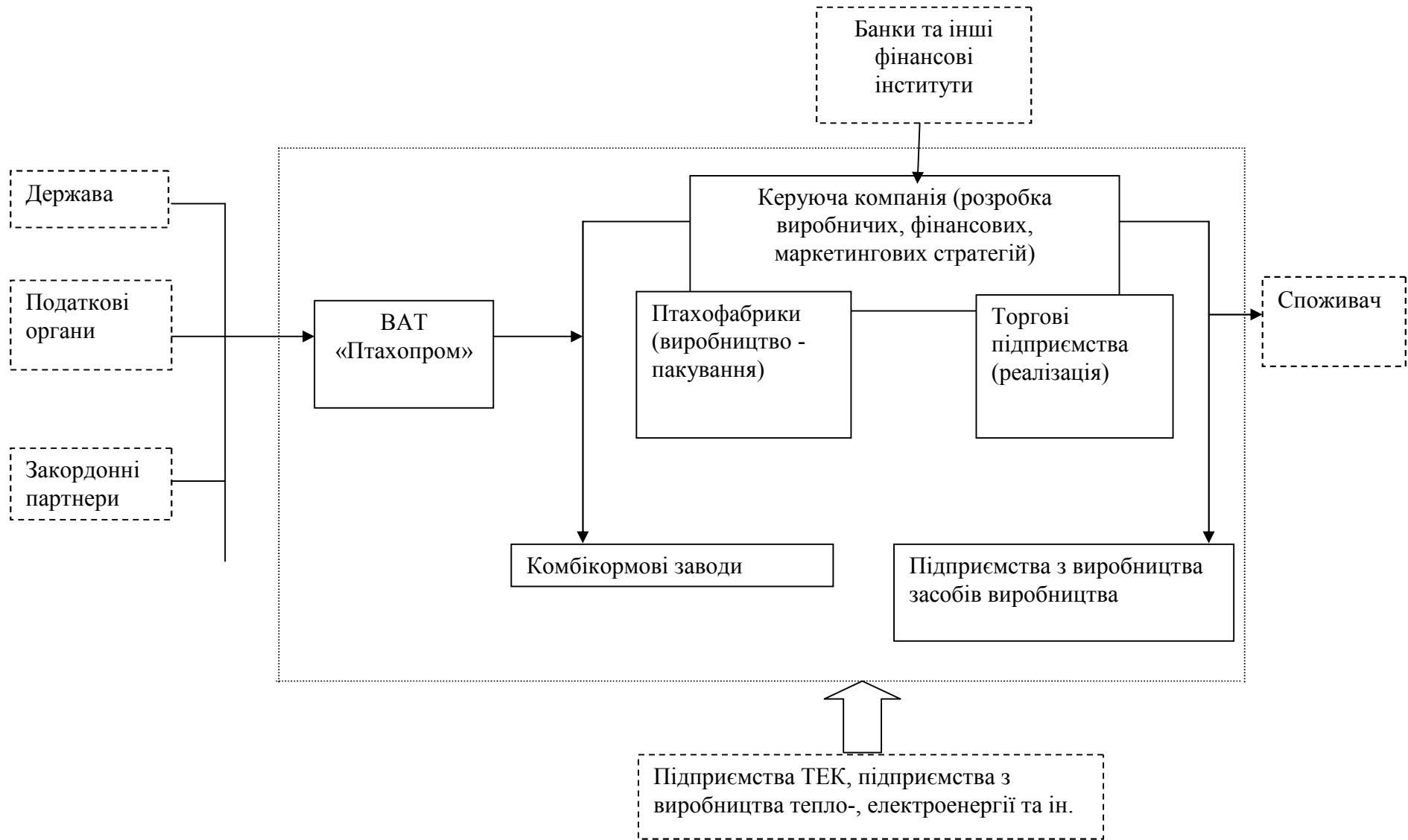

Рис. 2. Запропонована організаційно-інтегрована структура VAT «Спілка «Агрохолдінг»

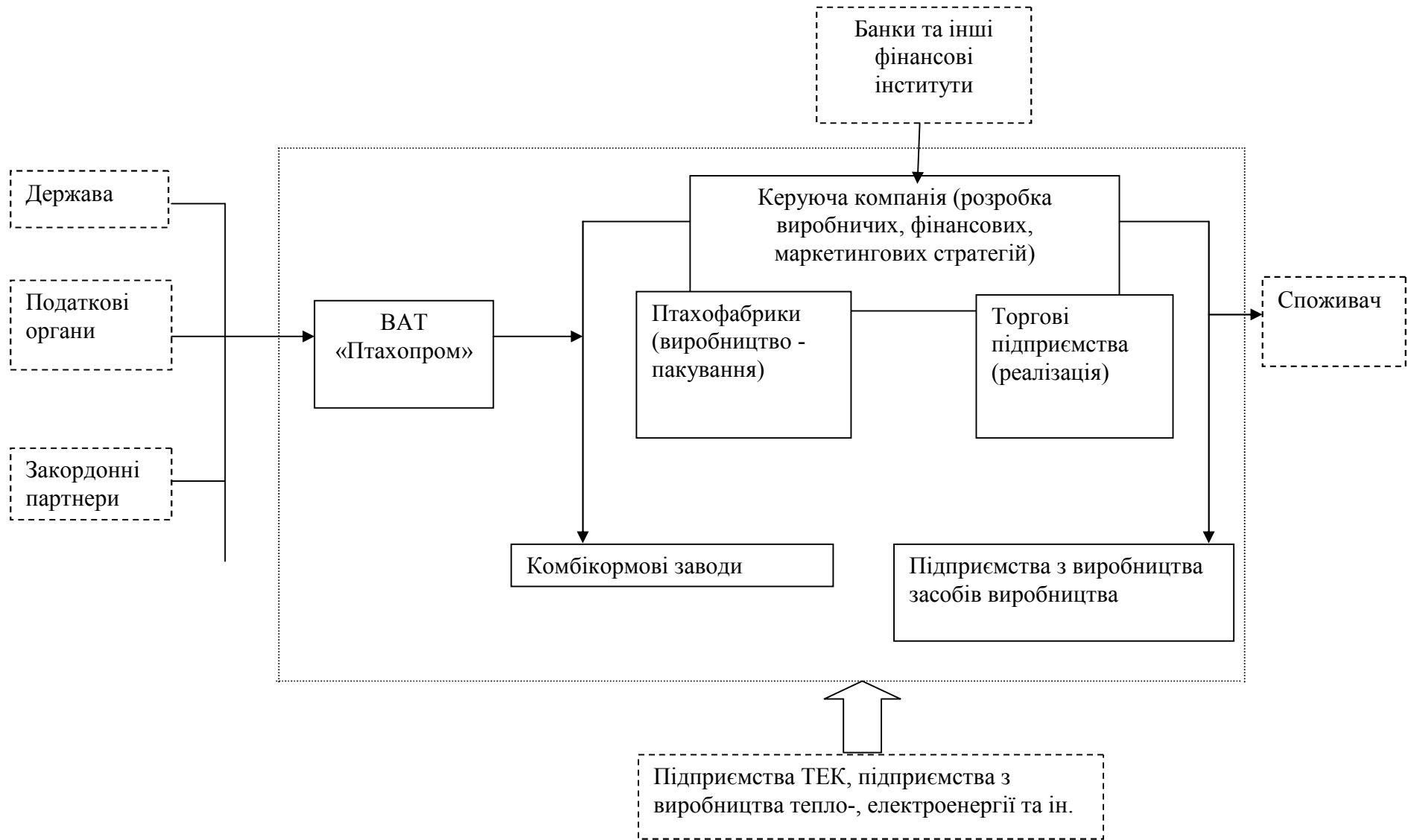

Рис. 2. Запропонована організаційно-інтегрована структура VAT «Спілка «Агрохолдінг»

Розширене відтворення птаховиробника неможливо вести без реконструкції виробничих цехів та ліквідації зносу основних засобів. Отже, в рамках асоціації зростає роль виробників машинного устаткування для птахівництва. Взаємодії птахофабрик та виробників засобів виробництва ґрунтуватимуться на договірних відносинах.

За рахунок ресурсів фонду розвитку виробництва птахофабрики купують устаткування в кількості, необхідній для ведення розширеного відтворення, тим самим сприяючи збільшенню обсягів виробників машинного устаткування. Складеться ситуація, коли зростання обсягів виробників засобів виробництва забезпечуватиме їм прибуток, достатній для покриття власних витрат, а також для авансування його частини до фонду розвитку виробництва птахофабрик.

Інструментами для виконання цілей і задач є:

1. Цільові пільгові кредити підприємствам-членам асоціації.
2. Заходи щодо просування товарів і послуг підприємств-членів асоціації.
3. Залучені додаткові інвестиції підприємствам-членам асоціації.
4. Юридичне та економічне забезпечення підприємств-членів асоціації.
5. Представлення інтересів підприємств-членів асоціації всередині і за межами області.

Створення спілки дасть можливість:

- об'єднати у відособлену організаційно-інтегровану структуру весь технологічний ланцюжок «виробництво засобів виробництва – виробництво і переробка м'яса птиці – реалізація м'яса птиці»;
- підвищити маневреність і оперативність управління;
- стабілізувати господарські зв'язки з суміжниками, інвесторами;
- упорядкувати оподаткування;
- добитися більш повного завантаження й використання виробничих потужностей;
- скоротити вплив посередницьких структур;
- поліпшити матеріально-технічне постачання і реалізацію готової продукції.

Переваги цієї структури ЗАТ «Спілка Агрохолдінг» полягатимуть у такому:

- врахування інтересів кожного учасника;
- отримання пріоритету в розподілі доходів;
- конкурентні особливості: зниження ризику існування, раціональне використання ресурсів, оперативність у прийнятті рішень і підвищення відповідальності за рахунок вдосконалення відносин власності.

Запропонована організаційно-інтегрована структура сформована за моделлю змішаного типу, що поєднує функціональну організацію з лінійними та акціонерними зв'язками. В результаті особливістю структури управління компанії є розвиненість функціонального апарату, що контролює діяльність дочірніх підприємств і підприємств, що інтегруються.

Важливою умовою успішного розвитку кооперативних та агропромислових формувань є вирівнювання матеріальної зацікавленості партнерів у збільшенні виробництва та підвищенні економічної ефективності їх діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тваринництво Черкащини: статистичний збірник / Державний комітет статистики України; Головне управління статистики у Черкаській області. – Черкаси, 2008, 2009 рр.
2. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України. – К., 2009 р.
3. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспективи розвитку / Національний науковий центр „Інститут аграрної економіки”, 2004 р.
4. Бойченко П.А., Сахацька Т.В. Перспективи та ефективність створення господарчих формувань у птахівництві України // Птахівництво. – 2000.
5. Зінов'єва О.Д., Беляєва Л.А. Сучасний стан і проблеми розвитку галузі птахівництва // Проблеми реформування відносин власності та господарювання в агропромисловому комплексі: зб. наук.пр. – Харків, 1997.
6. Мартинкевич Ф.С. Методологические проблемы измерения эффективности сельскохозяйственного производства / Ф.С. Мартинкевич, В.П. Большаков, Н.В. Корытко, – Мн.: Наука и техника, 1997.
7. Пигарев В.И. Некоторые вопросы комплексного анализа эффективности сельскохозяйственного производства / В.И. Пигарев // Экономика и управление агропромышленным комплексом. – 1991.